
Textos. Fragments escollits d'escrits de Karl Marx

Vocació transformadora de la filosofia (Tesi XI sobre Feuerbach)

«Els filòsofs només han interpretat el món de maneres diferents, cal transformar-lo.»

—Karl Marx, *Tesis sobre Feuerbach* (1845).

El *Manifest comunista*

Un fantasma ronda per Europa: el fantasma del comunisme. Totes les forces de la vella Europa. S'han aliat, el Papa i el Tsar, [el polític austríac Klemens von] Metternich i [el primer ministre francès François] Guizot, els radicals francesos i els policies alemanys, en una sacrosanta cara contra aquest fantasma.

On és el partit d'oposició que no hagi estat titllat de comunista pels seus enemics que són al poder? On és el partit d'oposició que no hagi tornat amb Violència la marca infamant de comunista tant als grups d'oposició més avançats com als seus enemics reaccionaris? D'aquest fet es desprenen dues coses:

El comunisme ja ha estat reconegut per totes les forces europees com una força. Ja ha arribat l'hora que els comunistes presenten obertament a tot el món els seus punts de vista els seus objectius i les seves tendències, i que contraposin un manifest del seu partit a les faules del fantasma del comunisme.

Amb aquesta finalitat, comunistes de les més diverses nacionalitats s'han reunit a Londres i han esbossat el següent manifest, que és publicat en llengua anglesa, francesa, alemanya, italiana, flamenca i danesa.

—Karl Marx i Friedrich Engels, *El Manifest comunista* (1848).
Traducció de Jordi Moners i Sinyol.
Revisió de Manuel Sacristán.

Materialisme històric

«En la producció social de la seva vida, els éssers humans contrauen determinades relacions necessàries i independents de la seva voluntat, les relacions de producció, que corresponen a un grau determinat de desenvolupament de les seves forces productives materials. La totalitat d'aquestes relacions de producció constitueix l'estructura econòmica

de la societat, la base real sobre la qual s'alça un edifici jurídic i polític i a la qual corresponen determinades formes de consciència social. El mode de producció de la vida material condiona el procés de la vida social, política i intel·lectual en general. No és la consciència dels éssers humans el que en determina l'existència o l'ésser, sinó al contrari, és llur existència o ésser social allò que en determina la consciència. En una certa fase del seu desenvolupament, les forces productives materials de la societat entren en contradicció amb les relacions de producció existents o —el que només és una expressió jurídica per a això— amb les relacions de propietat, dintre de les quals s'havien mogut fins aleshores. De formes de desenvolupament de les forces productives, passen a ser-ne traves. Llavors sobrevé una època de revolució social. En canviar la base econòmica es revoluciona, més o menys ràpidament, tot l'enorme edifici. En la consideració d'aquestes revolucions cal distingir sempre entre la revolució material en les condicions de producció econòmiques, que s'ha de comprovar amb l'exactitud de les ciències naturals, i les formes jurídiques, polítiques, religioses, artístiques o filosòfiques, en resum ideològiques, en les quals els éssers humans esdevenen conscients d'aquest conflicte i el resolen lluitant. Així com no jutgem un individu per allò que creu d'ell mateix, tampoc no podem jutjar una època revolucionària des de la seva consciència, sinó que més aviat s'ha d'explicar aquesta consciència per les contradiccions de la vida material, pel conflicte existent entre les forces productives socials i les relacions de producció. Una formació social mai no s'extingeix abans que no estiguin desenvolupades totes les forces productives per a les quals és àmpliament suficient, i mai no la substitueixen noves i superiors relacions de producció abans que les seves condicions materials d'existència no s'hagin incubat al si de la vella societat».

—Karl Marx, «Prefaci», *Contribució a la crítica de l'economia política* (1859).

Principis d'equitat en la *Crítica al programa de Gotha*

Trànsit del dret burgès a l'horitzó comunista: «Aquí tractem de la societat comunista, però no desenvolupada sobre els seus propis fonaments, sinó tal com acaba de sorgir del si de la societat capitalista precisament, i que encara va assenyalada, doncs, en tots els aspectes, econòmic, moral, intel·lectual, amb els defectes hereditaris de la vella societat de la qual ha nascut. D'acord amb això, i després dels descomptes pertinents, el productor individual rep de la societat, exactament, allò que hi dona. Allò que ell li ha donat és la seva quota de treball individual. [...] aquest mateix dret continua subjecte a una limitació burgesa. El dret dels productors és proporcional al treball que han produït. La igualtat consisteix en el fet que es mesura segons un mateix criteri: el criteri del treball. Un hom és, però, superior físicament o intel·lectual a un altre i produeix, doncs, més treball en el mateix temps o pot treballar més temps [...]. Aquest mateix dret és un dret desigual per a un treball desigual. No accepta cap diferència de classe perquè cada persona no és més que un treballador, com totes les altres, però reconeix, de manera tàcita, les diferències de capacitat individuals i, per tant, les diferències de rendiment dels treballadors com a privilegis naturals.

Però aquests inconvenients són inevitables en la primera fase de la societat comunista, tal com ha sorgit de la societat capitalista després d'un part prolongat i dolorós. El dret no pot ser mai superior a l'estructura econòmica de la societat ni al desenvolupament cultural que necessàriament se'n segueix. En una fase ulterior de la societat comunista, quan haurà

desaparegut la subordinació esclavitzadora dels individus a la divisió del treball i, amb ella, l'oposició entre el treball intel·lectual i el treball físic, quan el treball haurà esdevingut no solament un mitjà de vida, sinó àdhuc la primera necessitat vital, quan junt amb l'evolució dels individus, en tots els aspectes, hauran augmentat també les forces de producció i totes les deus de la riquesa cooperativista rajaran a dolls, solament llavors podrà ser superat totalment l'horitzó estret del dret burgès, i la societat podrà escriure damunt la seva senyera: Cadascú segons la seva capacitat, a cadascú segons les seves necessitats.

—Karl Marx, *Crítica al programa de Gotha* (1873).